

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö VN/3713/2020

Työryhmän valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä pyritään turvaamaan eläinlääkäripalvelujen saatavuus koko maassa siten, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla kaikkina aikoina asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Samanaikaisesti tavoitteena on ollut vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Ehdotuksella pyritään myös poistamaan eri lakien välillä olevaa ristiriitaa sääntelyssä, joka liittyy julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin. Lisäksi esityksen tavoitteena on varmistaa eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta sekä kunnaneläinlääkärille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytykset. KKV toteaa lausuntonaan seuraavan.

Eri vaihtoehtojen tunnistaminen ja selvittäminen sekä vaihtoehtoisten mallien tarkastelu

KKV piti eläinlääkäripalveluja koskevien säännösten uudistamista valmistelleen työryhmän jäsenenä tärkeänä, että lainsäädäntöä uudistettaessa arvioidaan eri vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia huolellisesti. KKV katsoi, että vaihtoehtoista malleista tulee huolellisen arvioinnin jälkeen valita se, jolla järjestelmässä tunnistetut yleisen edun tavoitteet voidaan saavuttaa ilman, että rajoitetaan kilpailua tai kavennetaan markkinoiden alaa enempää kuin on yleisen edun toteutumiseksi välttämätöntä.

Ehdotetulla sääntelyllä laajennettaisiin kuntien lakisäätelystä velvollisuutta seura- ja harrastuseläinten peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisessä myös alueille, joilla riittävää yksityistä tarjontaa jo on. Tämä kasvattaisi verorahoitteisena julkisena palveluna subventoituun hintaan tarjottavien palvelujen määrää ja supistaisi nykyistä vapaan kilpailun piirissä olevaa markkinaa vastaavasti.

Ehdotusta perustellaan kuitenkin sillä, että kunnille lakisääteliseksi tehtäväksi ehdotettava palveluiden minimikokonaisuus katsotaan eläinten hyvinvoinnin ja kansanterveyden sekä järjestelmän toimintaedellytysten näkökulmasta sellaiseksi välttämättömäksi kokonaisuudeksi, joka olisi oltava saavutettavissa kaikkina aikoina asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti, eikä tämä toteutuisi markkinoiden toimesta.

KKV pitää tärkeänä, että lausuntokierrokselta saatavan palautteen jälkeen lakiuudistuksen jatkovalmistelussa varmistutaan siitä, ettei ehdotuksella rajoiteta kilpailua tai kavenneta markkinoiden alaa enempää kuin tosiasiallisesti on yleisen edun toteutumiseksi välttämätöntä.

Kilpailu- ja kuntalain neutraliteettisäännösten huomiointi

KKV on pitänyt tärkeänä sitä, että uusi eläinlääkäripalveluita koskeva lain-säädäntö huomioi voimassa olevat kilpailu- ja kuntalain julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan kilpailun tasapuolisuutta koskevat säännökset. Koska kuntien kilpailutilanteessa yksityisen elinkeinotoiminnan kanssa tarjoamia eläinlääkäripalveluita ei ole yhtiötetty ja niitä tarjotaan subventoituun hintaan, nykytilanne on ollut ongelmallinen suhteessa kuntalakiin, jossa säädetään yhtiöittämisvelvollisuudesta ja markkinaperusteisesta hinnoittelusta. KKV toteaa, että samoista syistä nykytilanne on ollut ongelmallinen myös suhteessa kilpailulakiin, jonka 4 a luku edellyttää tasapuolisia kilpailuedellytyksiä julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä, ja antaa KKV:lle toimivallan puuttua sellaisiin julkisyhteisöjen elinkeinotoiminnassaan käyttämiin rakenteisiin ja menettelyihin, jotka voisivat vääristää kilpailua.

Esitysluonnoksessa tuodaan nykyisen järjestämisvastuun säilyttävän vaihtoehdon yhteydessä esille kilpailullisen toiminnan yhtiöittämispoikkeus, jonka säätämistä ei kuitenkaan pidetä mahdollisena, koska komissio on tulkinnut kielletyksi valtiontueksi konkurssisuojan ja veroedut, jotka yhtiöittämättömään toimintaan liittyvät. KKV pitää myönteisenä, että nimenomaista yhtiöittämispoikkeusta ei esitetä, sillä laajamittainen yhtiöittämätön toiminta voisi konkurssisuojan ja veroetujen vuoksi heikentää yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä ja haitata markkinoiden toimintaa.

KKV pitää myönteisenä myös sitä, että esityksellä pyritään eläinlääkintähuoltolain asiakasmaksusäännöksiä muuttamalla mahdollistamaan lakisäateisen palvelutason ylittävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu silloin, kun kunta toimii näitä palveluja tarjotessaan kilpailutilanteessa markkinoilla. Esityksen mukaan järjestäjällä on oikeus saada kunnaneläinlääkäriltä tiedot eläinten omistajilta ja haltijoilta perityistä palkkioista ja korvauksista. KKV katsoo, että palvelujen tuottamiseen liittyvien rahaerien läpinäkyvyyden parantuminen parantaa kuntien edellytyksiä hinnoitella palvelut markkinaperusteisesti.

Helsingin yliopiston asema ja hankintalain soveltaminen

Esityksellä pyritään turvaamaan myös eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämättömän potilasaines.

Esityksen mukaan hankintalakia ei sovellettaisi kunnan ja yliopiston väliseen suhteeseen. Ehdotetussa sääntelyssä on kuitenkin jätetty Helsingin yliopistolle ja kunnille mahdollisuus sopia eräistä palvelujen järjestämiseen liittyvistä asioista, kuten toiminta-alueen rajoista sekä korvauksen määräytymistavasta, tasosta ja maksuajankohdasta. Lisäksi ehdotuksessa ei ole yksityiskohtaisesti käsitelty sitä, tulisiko yliopiston ja kuntien mahdollisesti myös sopia yliopiston hoidettavaksi otettavasta palveluvalikoimasta. Tätä taustaa vasten KKV haluaa kiinnittää huomiota siihen, että yliopiston ja kunnan sopiessa toimialueesta, maksuista tai palveluvalikoimasta on mahdollista, ettei järjestely jäisi hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle, ainakaan nyt esitetyillä perusteilla.

18.2.2022

Hankintalain soveltuessa yliopistolle ehdotettu erityisasema voi olla hankintalain kannalta ongelmallinen. Jatkovalmistelussa tulisikin vielä tarkastella tätä kysymystä tarkemmin, jotta ehdotettu sääntely ei olisi ristiriidassa muun lain-säädännön kanssa.

Kirsi Leivo
pääjohtaja

Eija Palo
johtava asiantuntija